

Johanneskerk Laren (NH) – 31 december 2018 - oudejaarsdienst

Centraal staan drie psalmen en drie stemmingen: psalm 120, 121 en 122
De psalmen zijn op muziek gezet door J. de Bruijn, en werden gezongen door Margo Post.

De teksten treft u schuin gedrukt aan als onderdeel van de preek.

Psalm 120, 121, 122

Psalmen zijn stemmingsliederen. Alles wat je kunt ervaren, elk gevoel dat je kunt hebben bij wat je overkomt, hoor je terug in psalmen.

Ze gaan over angst en zekerheid, benauwdheid en ruimte, over verdriet en vreugde, over haat en liefde, over kracht en machteloosheid.

Psalmen zijn geschreven, diep in de put en hoog in de wolken en in alle ruimte daartussen.

Teksten van psalmen kunnen je begeleiden door het leven heen, juist, omdat ze zo herkenbaar zijn. Daarvoor is de Bijbel, daarvoor zijn psalmen geschreven: zodat jij kunt weten: ik ben niet de enige die zoiets ervaart.

Zo kunnen psalmen je met hun herkenbaarheid troosten.

Ze verwoorden ervaringen. Ze spiegelen het leven, jouw leven.

Er is meer wat ze doen. Door alle stemmingen van jou en mij klinkt in die liederen ook een naam. Soms de *Ene* genoemd, soms *Die er is*, soms *Wie*, soms: *Met jou ben ik*.

Een naam als een adres. Ongecensureerd richten psalmen op dat adres wat je kunt voelen en kunt ervaren.

Zangeres Anouk vertelde laatst bij *De wereld draait door* over haar nieuwe album.

Daarin zingt ze:

'Red mij, laat me niet alleen geloof me, mijn hart is echt niet gemaakt van steen. Ik smeek u op mijn knieën, ik smeek u'.

Wie is u?', vroeg de presentator.

Anouk antwoordde: *Hetgeen ik niet kan vinden op dat moment. De een noemt het God, de ander noemt het iets anders. Iets en toen gingen haar handen omhoog.*

Vanuit de intentie van Anouk zijn psalmen geschreven.

Waar ongecensureerd het hart zich opent, klinkt dat *Coram Deo*, zeiden ze vroeger.

In de richting van God. Waar dat gebeurt, begint het bidden.

In deze preek klinken drie psalmen. 120, 121, 122.

Ik heb bij de teksten muziek geschreven. Tekst en muziek weerspiegelen beiden de stemming van de psalmen.

De eerste, psalm 120, is somber, heel somber.

Het is het lied van de verstoorde verhoudingen.

Het lied van mensen die elkaar bestoken met woorden en daden, die gif bevatten.

Die als *pijlen van scherpschutters* kunnen zijn. Bedoeld om te verwonden en te beschadigen.

Waar dat gebeurt, wordt het leven benauwd.

Benauwd wordt het ook als er gelogen wordt. Als je niet van elkaar op aan kunt.

Als je moet leven waar je niet wilt zijn. *Mesach en Kedar* heten die plaatsen in de psalm.

Misschien heb je ervaring met het wonen op zo'n plaats, waar het leven eigenlijk onmogelijk voor je is. Door scheiding, door ziekte, door conflicten op je werk, door grote tegenstellingen waar je woont, door oorlog in je land.

Machteloos klinkt het daarna:

Ik wil vrede, maar spreek ik het uit, dan zijn zij uit op oorlog.

De beginwoorden vatten de stemming van de psalm al samen.

In mijn benauwdheid, riep ik, tot de Ene.

Krijg je dan antwoord?

De psalm zegt van wel, maar een antwoord kom ik vervolgens niet tegen.

Of is het genoeg dat je ruimte voelt om ongecensureerd te zeggen, wat je op je hart hebt? En is dat niet bidden?

Psalm 120

Tot de Ene, in mijn benauwdheid riep ik en hij gaf mij antwoord

Ene, ontruk mijn ziel aan lippen die liegen aan een tong vol verraad

Wat zal hij je geven, wat voegt hij je toe, o tong vol verraad

Scherpschutterspijlen, dubbelgetand met vurige kolen van de brem

Wee mij dat ik te gast was in Mesech, dat ik heb gewoond bij de tenten van Kedar

Te lang heeft mijn ziel moeten wonen met hen die vrede haten

Ik wil vrede, maar spreek ik het uit

dan zijn zij uit op oorlog.

De tweede psalm, de 121^e, is tweestemmig.

Als je uit Jeruzalem vertrekt kom je hoge bergen tegen.

Bergen zijn symbolen van onzeker leven. Van dat je niet weet wat je te wachten staat.

Hoe zal het met me gaan? Zal ik het redden?
Zal ik niet overvallen worden, ziek worden, dood gaan.
Hoe zal het gaan in het jaar dat voor ons ligt.
Waar komt hulp vandaag, zegt de ene stem in jou.
Is er wel hulp, of zeggen, hopen, faken we dat boven ons zelf uit.
Die eerste stem is de onzekerheid in ons. Met die twijfelende stem begint de psalm.
Daarna komt een tweede stem, vol vertrouwen.
Die vlakt de eerste stem niet uit, die klinkt er na en ernaast.
Als een schaduw, als Een die niet slaapt, maar waakt, zo is de Ene.
Wij hebben het over God.
Het woord *God* kom je niet tegen in het oude Hebreeuws of het oude Grieks van de Bijbel.
Wel een naam, die als je die letterlijk vertaalt, een belofte voor onderweg is.
Die er zal zijn, Die er is, een stille begeleidende kracht.
Die stille kracht voorkomt niet wat je overkomt.
Die begeleidt je, draagt je over de bergen, door de dalen, door alles heen.
Misschien krijg je daar alleen achteraf zicht op.
Zoals in het gedicht van voetstappen op het strand, waarin iemand terugkijkt op het leven. Hij ziet eerst vier en later nog maar twee voetstappen naast elkaar.
Waar was u, toen ik het moeilijk had en alleen ging, vraagt hij.
Toen heb ik je gedragen, klinkt als antwoord.

Psalm 121

*Ik hef mijn ogen op naar de bergen, vanwaar zal komen mijn hulp
Mijn hulp is van bij de Ene, de Maker van hemel en aarde
Niet geve hij je voet aan wankeling prijs, niet sluimeren zal hij die over je waakt
Zie, nooit sluimert, noch slaapt Hij die over Israël waakt.
Het is de Ene die over je waakt, De Ene is je schaduw aan je rechterhand
Overdag zal de zon je niet steken, noch de maan in de nacht
De Ene zal over je waken voor alle kwaad, hij zal waken over je ziel
De Ene waakt over je gaan en je komen van nu en tot in eeuwigheid*

De derde psalm, 122, is het lied van vreugde en hoop boven alles uit.
Jeruzalem wordt daarin bezongen.

Plaats waar je de vrede leert.

Er is alle reden om cynisch over Jeruzalem te doen, of bezorgd te zijn.
Het is de plaats van conflicten, van strijd, haat en nijd.

En toch.

Jeruzalem staat in de psalm ook voor hoop. Voor volharding dat het beter wordt.

Dat bezingen van Jeruzalem gebeurt niet naïef. Dat bezingen gebeurt boven ons zelf uit.

Sytze de Vries dicht: *Ons lied wordt steeds gedragen door de hoop.*

Je kunt je hoofd wel pessimistisch laten hangen als je naar de wereld of naar je eigen leven kijkt. Je kunt somberen om wat verkeerd gaat.

Dat is begrijpelijk, maar daar schiet je niets mee op.

Bezing de stad, bezing de hoop.

Wees onverbeterlijk optimistisch, ook al staan er tranen in je ogen.

Er is een kracht in mensen en boven mensen uit, die verder helpt.

In ons realisme mag het logisch klinken dat je zegt: de hele wereld gaat ten onder. Of zoals Annie Schmidt zei: elk verhaal loopt verkeerd af als je het maar lang genoeg doorvertelt.

De Bijbel zegt, zingt: leve de hoop. Het laatste woord is aan het leven.

Waar alle hoop vervlogen lijkt, steekt God de kop op als licht in het donker, als een ster aan de hemel.

Psalm 122 bezingt het visioen dat van alle kanten de mensen komen.

Dat de deuren, de muren van de stad zich openen.

En dat wij het goede voor elkaar zullen zoeken.

Dat heeft het laatste woord.

Een moslima zei: in ons land hebben we *guddha* als naam voor God.

In onze taal schelen God en goed maar één letter.

Die twee horen bij elkaar.

Laat dat een oproep zijn.

Maar vertrouw: het is ook in het nieuwe jaar een belofte.

Psalm 122

Ik was verheugd toen ze me zeiden:

Wij gaan naar het huis van de Ene

Nu staan onze voeten in jouw poorten, o, Jeruzalem

Zo hecht gebouwd, Jeruzalem als een stad

Wel-verbonden tezamen!

Waarheen stammen opklimmen,

De stammen van de Ene;

aan Israël is betuigd te danken de naam van de Ene.

Want daar zijn gezet de tronen voor het recht

Tronen voor het huis van David.

*Vraagt voor Jeruzalem vrede, welvaart moge er zijn
Voor wie jou beminnen!
In je omwalling zij vrede, welvaart in je paleizen!
Omwille van mijn broeders en gezellen spreek ik uit: vrede in jou!
Omwille van Het huis van de Ene, onze God
Zal ik het goede voor jou zoeken!*

Amen